

concepts used to express maps and practices. Yet, there is an additional technical stage associated with the language mechanism and vocabulary of IR that sustains the logic that makes international politics what it is meant to be.

On that basis, the authors of the chapters have developed six different modes of historicity that guide the analysis based on their contributions to the subject. Based on this approach, the aim is to show what is in the backdrop when we survey the social realm of international politics as a historical dimension constantly present in the theoretical framework. Due to that, the entire framework of the book is advanced through the historicity of foreign policy, from the return to imperial grandeur observed in the present philosophy of some political actors. From political studies, this approach is about the meaning and legitimization of post-imperial politics. Thus, the volume is not a plea for accepting historical arguments invoked in different situations, but to be able to explain how historical claims appear in foreign policy discourse and practices. I believe that this is a crossroads in the study proposed in this volume due to two reasons. First, because the history is seen beyond the framework, it generates data about facts or events that should be known. What the authors of the volume added through the use of historicity is a dimension that addresses contemporary structures and events through cross-cutting thematic issues that link the past with the present. Second, the backdrop developed for the subject of the volume instead of putting in the past some issues as imperialism followed to approach the transcendental links of the concept from the past to a contemporary form. This choice is based on the centrality of the concepts that are imprinted on several levels of international politics. The admission of this stage is important because it underlines both academic and policy requirements to engage in a more profound manner with the concepts in the context of IR history evolution.

Nevertheless, the volume knows a shortcoming that emerges from the interpretive frame offered to the past of international politics in the present of international relations. For example, the imperial practices of the past are presented as an informative frame for the contemporary international politics associated with the historical glory achievement. In short, imperialism, centralism, and international politics are perceived as issues of security, while interventions in various political formats are drawn as a reaction that challenges the disciplinary hegemony that suppressed history and power dynamics in particular. Even if for history or the realist paradigm this state does not appear as an issue, this situation raises some concerns about the incapacity to escape from power logic and to see in the historical sociology of IR a distinct but convergence dimension of the same field.

This short overview offers, in sum, a manifold reason to approach the *historicity of international politics* and to offer, through historicity, a view of the global world. In many ways, the turn of world complexity to the historicity of the relationship between the past and present represents a greater consideration of hierarchies from the convergence of two points of view. Due to that, the volume present an interest both from methodological view, and also from arguments which are offered to the subjects studied in chapters.

Tudor Salanțiu

 <https://orcid.org/0000-0002-5378-6874>

DOI: 10.59277/AIIGB/2024.63.34

Südost-Forschungen. Internationale Zeitschrift für Geschichte und Kultur Südosteuropas,
Regensburg, Band 81, 2022, 526 p.

Ediția din anul 2022 a anuarului Institutului pentru cercetarea Europei de est și de sud-est din Regensburg (Leibniz-Institut für Ost- und Südosteuropaforschung) este dedicată cercetării istoriei și

imaginarului Balcanilor, primul mănunchi de studii al acestui număr abordând această tematică. Prima contribuție a secțiunii tematice speciale este studiul semnat de Jacqueline Nießer, Elisa Satjukow și Claudia Weber privind tendințele cercetării în domeniul interdisciplinar al istoriei balcanice („Südosteuropa ist tot, lang lebe der Balkan! Einleitende Bemerkungen über Positionierungen in einem interdisziplinären Forschungsfeld”). Acest studiu cu caracter introductiv trece în revistă poziționarea diferitelor personalități ale cercetării fenomenului balcanic, precum Maria Todorova sau Holm Sundhaussen, trecând la ilustrarea abordărilor mai noi, precum colocviul *Fritz Exner* al tinerilor cercetători din domeniul cercetării Europei de sud-est. Următoarea contribuție, semnată Wolfgang Höpken, „Southeast European Studies Yesterday and Today, Instrumentalisation and Scientification – Theories and Paradigms”, este o trecere în revistă a procesului de instituționalizare a studierii Europei de sud-est, care a început încă în perioada Imperiului habsburgic și a fost mai întotdeauna supus unor considerente politice, mai ales în perioada interbelică când s-au impus ideile național-socialismului. Continuarea acestor cercetări care au fost reluate după anul 1945 într-un alt context, dar totuși cu prezența unor continuități menținute din perioada nazistă este urmărită și sub aspectul paradigmelor, al teoriilor care au stat la baza acestora, care sunt expuse în mod amănunțit în dinamica lor până în momentul anului 1990, oferindu-ne o imagine cuprinzătoare asupra evoluției acestui domeniu atât de complex. Domeniul studiilor sud-est europene în spațiul german este abordat de către Elisa Satjukow și Jacqueline Nierer din perspectiva poziționalității („Reflections on Positionality in German Southeast European Studies). Pornind de la întrebarea dacă scrierea istoriei se poate compara cu o operație pe inimă mai ales în cazul abordărilor istoriei recente precum războiul din Iugoslavia, autorii trec la prezentarea evoluției studiilor sud-est europene în spațiul german, ajungând la conceptul poziționalității pe care îl consideră ca fiind o chestiune personală, subiectivă care influențează perspectiva unei cercetări, ilustrând acest aspect cu observațiile și trăirile proprii. Perspectiva unui cercetător crescut în România care se apleacă asupra cercetării spațiului fost iugoslav este ilustrată de către Gruia Bădescu în contribuția „Even Romanians Come Research Us Now. On Positionality in Southeast European Studies, between *ti si naș* and Nested Orientalisms”, pornind de la experiențele proprii și modul în care a apărut interesul față de un spațiu complex, situat tot în sud-estul Europei. Accentul cade în acest context pe formula *ti si naș* (ești unul de-al nostru), care exprimă o atitudine frecventă a locuitorilor acestui spațiu față de un cercetător provenind dintr-un context similar, care poate conferi mai multă empatie și profunzime demersului de cercetare. O problemă dificilă, și anume chestiunile etice care apar în studierea unor societăți post-război, aici pe cazul concret al Croației, este abordată de Roswitha Kersten-Pejanić în studiul „Nicht dramatisieren, nicht bagatellisieren – sondern aufzeigen. Reflexionen zur Positionierung in der südosteuropäischen Konfliktforschung”. Autoarea ilustrează relația ei de apropiere față de societatea croată, limitele acesteia și aspecte ale interacțiunii pe durata cercetărilor, trecând la descrierea unei expoziții (*Graffiti Memoryscapes*) care a abordat aspecte ale societății de după război. În cadrul unor asemenea expoziții având conținuturi legate de conflicte, autoarea consideră că există o serie de chestiuni de etică cercetării care trebuie luate în considerare, subliniind într-un mod reflexiv greutatea și poziția deseori dificilă a cercetătorului care abordează asemenea teme. Următorul studiu, „*Galeb i golub*. Heritage Scholars, Power, and Knowledge Production in (Post-) Yugoslav Studies”, Lea Horvat și Aleksandar Ranković, pornește de la unele considerente ale lui Holm Sundhaussen, fundamentale pentru studierea spațiului fost iugoslav, trecând la abordarea poziționalității și calității de *heritage scholar* al cercetătorului (persoană provenind din același spațiu cultural și lingvistic dar care trăiește în străinătate). Abordând chestiunea acestui tip de cercetător prin interviuarea mai multor specialiști, accentul cade asupra cunoașterii foarte bune a limbii, la a doua generație apărând deja unele anxietăți legate de unele nuanțe ale acesteia, care în acel spațiu pot avea implicații asupra cercetării, reprezentând totodată instrumente foarte importante în cadrul acesteia, trecute uneori cu vederea de structurile instituționale, abordând apoi alte aspecte precum dinamica comunităților de heritage scholars sau a autodefinirii acestora în procesul de cercetare.

Unele aspecte ale comunităților musulmane din Bosnia și Herțegovina sunt abordate de Rosa Karolin Meyer în materialul „*Puzzling the Pieces – Working on a Playground Ethnography on the*

Salafi Scene in Bosnia and Herzegovina”. Mișcarea salafistă, care este abordată aici inclusiv din perspectiva istorică, reprezintă un câmp închis, un rol important în dezvoltarea ei având revigorarea identității musulmane; de aceea apar numeroase dificultăți când un etnolog dorește să cerceteze aceste medii, autoarea prezentând unele succese în contactarea acestora la locurile de joacă pentru copii, în speță la Sarajevo, acestea reprezentând locuri în care această comunitate devine una deschisă și mai abordabilă în contra percepțiilor predominante vis-a-vis de aceasta. În articolul „Dreck und Pferdekutschen. Überlegungen zur reflektierten Wissensproduktion der deutschsprachigen Südosteuropastudien”, autoarea Bianca Hepp prezintă aspecte dintr-o cercetare etnografică la Homorodu de Sus, în cadrul căreia a existat o bună comunicare cu familiile și copiii vorbitori de germană (șvabi sătmăreni) care au emigrat târziu. Prezentând acest proces de emigrare căruia îi este dedicată teza de doctorat a autoarei, aceasta surprinde la fața locului mai multe aspecte pe care le confruntă cu teoriile curente și cu poziționalitatea ei în acest mediu. În cadrul discuțiilor cu persoanele și familiile care revin de pildă vara, este abordată și imaginea României în rândurile acestora, imagine care s-a format pe mai multe paliere, experiențele de dinainte de emigrare jucând un rol important, punând această imagine în corelație cu poziționalitatea. Ultimul studiu al acestei părți a anuarului este semnat de Jana Stöxen („Begegnungen mit Südosteuropa. Regionalwissenschaften am *Balkan-Grill*) și prezintă dinamica socială a unui restaurant fondat de un croat emigrat în Germania, fiind analizate poziționarea acestuia în complexul social, alături de considerații legate de războiul iugoslav și emigrație în general, meniurile oferite și modurile de socializare respectiv interacțiune din jurul acestora, insistând și asupra prezenței unor stereotipuri legate de Balcani, care se manifestă deseori în aspectele legate de bucătărie, dar care oferă și multe laturi autentice. Stereotipurile mai vechi s-au estompat însă în timp, făcând loc abordărilor mai cuprinzătoare, dar acest proces permite mai multe analize, inclusiv teoretice, asupra termenului Balcani și conotațiilor sale complexe.

În secțiunea dedicată contribuțiilor (Beiträge), Andreas Pfützner publică un studiu interesant (Zwischen Kapitulationen und staatsrechtlichem Niemandsland. Ein Beitrag zur Staatsangehörigkeitsfrage von Juden in den Donaufürstentümern vor 1866) despre evoluția drepturilor evreilor în Principatele dunărene. Pornind de la prezentarea bibliografiei temei, autorul descrie statutul juridic al locuitorilor evrei și evoluția acestuia de-a lungul schimbărilor politice și legislative a Principatelor până în anul 1866, an în care constituția adoptată atunci îi excludea de la dreptul de a obține cetățenia. O atenție specială este acordată naturii apartenențelor etnice în spațiul marilor imperii, așa cum acestea au evoluat și influențat procesul de naturalizare al evreilor, în care un rol important a fost jucat de percepția și definirea noțiunilor de *nativi* și *străini*, folosind și studii de caz pentru ilustrarea acestor procese. Numeroase aspecte ale evoluției naționalismului iugoslav în Dalmația interbelică sunt surprinse în studiul semnat de Aleksandar Jakir („Everybody wants Yugoslavism, there is no difference!“ The Sokol Movement as a Promotor of Yugoslav Nationalism During the Interwar Years in Dalmatia). În introducere, autorul descrie originile, evoluția și importanța mișcării *Sokol* în spațiul iugoslav, concentrându-se pe situația Dalmației până în anii 1930, folosind și ilustrații pentru a sublinia mobilizarea maselor prin această mișcare dar și reflectarea intensă în presă a activităților acesteia. Dacă până la prima conflagrație mondială, mișcarea *Sokol* a avut aici mare succes, în perioada interbelică aceasta a devenit purtătoarea ideii de națiune unitară a sârbilor, croaților și slovenilor prin punerea accentului pe apartenența acestora la națiunea iugoslavă.

O serie de evoluții mai recente în spațiul Blocului estic sunt surprinse de Ondřej Vojtěchovský în studiul său privind activitățile contrabandiștilor, escrocilor ori vânzătorilor clandestini din Iugoslavia pe teritoriul Cehoslovaciei [Smugglers, Fraudsters, Black Marketeers. Yugoslavs as Actors in the Illegal Cross-Border Trade in Czechoslovakia in the Period of State Socialism]. În anii socialismului, autoritățile cehoslovace își făceau griji în legătură cu numărul mare de cetățeni iugoslavi care întreprindeau tot felul de activități ilegale, cu toate că granițele erau strict controlate în toate țările socialiste. Aici era însă vorba și de o serie de percepții, dat fiind că regimul socialist avea trăsături diferite în cele două state, cetățenii iugoslavi beneficiind de o libertate sporită de circulație, fiind prezenți și în Cehoslovacia inclusiv ca turiști de shopping (autorul oferă un tabel interesant

al evoluției numărului de turiști din fiecare țară socialistă). Fenomenul contrabandei și abordarea acesteia de către autorități (urmărirea acestora, cu analizarea inclusiv a situației deținuților iugoslavi în Cehoslovacia) este de asemenea analizată prin evoluția în timp a fenomenului, atitudinea autorităților evidențiind deseori trăsăturile și identitatea fiecărui regim politic.

În secțiunea dedicată cercetării Europei de sud-est (Aus der Südosteuropaforschung) regăsim studiul semnat de Olga Katsiardi-Hering în care analizează reflectarea revoluției grecești la 200 de ani în istoriografia mai recentă (200 Jahre nach der Griechischen Revolution. Überblick und Darstellung neuester historiographischen Veröffentlichungen). Aniversarea a două secole de la importantul eveniment în anul 2021 a fost marcată prin numeroase publicații, care sunt analizate în multitudinea și diversitatea lor ca și conținut și reflecție de către autoare, mai ales prin prisma perspectivelor urmărite, precum revoluția ca fenomen european, latura financiară a acesteia, reflectarea în literatură și artă etc. Chestiunea antisemitismului în Croația la începutul anilor 1990 este analizată de Karlo Držaić (Anti-Semitism in the early 1990) care prezintă aspecte din societatea croată în anii respectivi, plini de tendințe atât de contradictorii, dar și marcate de conflicte și război, context în care atitudinile antisemite și-au făcut din nou apariția, conținuturile antisemite dezvoltându-se și extinzându-se în societate, inclusiv datorită încurajării și tolerării de către conducerea politică. Elemente de istoria limbii albaneze și aspecte sociolingvistice regăsim în studiul semnat de Lumije Jusufi (Sprachhistorische und soziolinguistische Studien zur albanischen Sprache von Rexhep Ismajli), în care analizează trei opere ale lui Rexhep Ismajli, detaliind elemente istorice legate de comunitățile lingvistice.

Anuarul publică două necroloage (Irène Beldiceanu-Steinherr, 1928–2022, Marco Dogo, 1946–2021), fiind rotunjit printr-o secțiune masivă dedicată recenziilor axate în jurul chestiunilor istoriei sud-est europene și structurate după bibliografia, lucrări de referință, ediții de izvoare, periodizarea istorică a lucrărilor privind istoria propriu-zisă, urmate de cele din domeniul etnologiei, lingvisticii și studierii literaturii ori teatrului, cuprinzând nu mai puțin de 78 de recenzii. Dintre acestea, la spațiul românesc se referă în sens restrâns Costin Croitoru, Cristina Bodlev (ed.), *Despre începutul cercetărilor arheologice la Dunărea de Jos*, vol. 1: *Contribuțiile lui Mircea Petrescu-Dâmbovița*, (Brăila, 2018); Irina Marin, *Kleine Geschichte des Banats. Umkämpfte Grenzen im östlichen Europa* (Regensburg, 2023), Alexandru Simon, *In the World of Vlad. The Lives and Times of a Warlord* (Berlin, 2021), Gábor Kármán (ed.), *The Princes of Transylvania in the Thirty Years War* (Paderborn, 2023), Ion Chirtoaga, *Teritoriile din estul Țării Moldovei sub administrația turco-tătară (1699–1806). Evoluția administrativă, social-economică și cultural-spirituală* (Chișinău, 2020), Dietmar Müller, *Bodeneigentum und Nation. Rumänien, Jugoslawien und Polen im europäischen Vergleich, 1918–1948* (Göttingen, 2020), Narcis Dorin Ion, *Carol al II-lea al României. Un rege controversat*, 5 vol. (Onești, 2021), Radu Ioanid, *The Holocaust in Romania. The Destruction of Jews and Roma under the Antonescu Regime, 1940–1944*, ed. a 2-a (Lanham/MD, 2022), Perry Pierik, *Wapenbroeders. Roemenië, nazi-Duitsland en operatie „Barbarossa“* (Soesterberg, 2021), Catherine Durandin, Cécile Folschweiller (ed.), *Enfances communistes. Mémoires de Roumanie et de République de Moldavie* (Paris, 2022), Lavinia Betea, *Ceașescu și epoca sa* (București, 2021), Jan Niklas Meier, *Der Woiwode als Monster. Vlad III. bei Michael Beheim und in der „Geschicht dracole waide“* (Baden-Baden, 2021), Bogdan Popa, *Sexul și Capitalul. O teorie a filmului românesc* (București, 2017). Ediția din anul 2022 a „Südost-Forschungen” este, în tradiția consacrată a Institutului din Regensburg, un volum complex și cuprinzător, de recomandat tuturor celor interesați de temele istoriei și societăților balcanice.

Loránd L. Mádly

 <https://orcid.org/0000-0002-9458-0258>